

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SPECIALIŲJŲ ŽEMĖS NAUDOJIMO SĄLYGŲ
ĮSTATYMO NR. XIII-2166 53 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS STATYBOS ĮSTATYMO NR. I-1240 27 IR 27¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 589 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Teisės aktų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas¹ yra konstatavęs, kad pagal Konstituciją riboti asmens teisės ir laisvės, taip pat ūkinės veiklos laisvę galima tik įstatymu ir šie apribojimai, be kita ko, yra būtini siekiant apsaugoti kitų asmenų teisės ir laisvės, Konstitucijoje įtvirtintas vertybes ir konstituciškai svarbius tikslus, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 53 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 27 ir 27¹ straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio pakeitimo įstatymo projektais (toliau – Įstatymų projektai) siūloma nustatyti griežtesnius branduolinės energetikos objekto (toliau – BEO) sanitarinės apsaugos zonoje planuojamos vykdyti veiklos, nesusijusios su BEO statyba, eksploatavimu, eksploatavimo nutraukimu, radioaktyviųjų atliekų tvarkymu ir (ar) transportavimu (toliau – kita veikla), apribojimus ir kontroliuoti jų vykdymą. Tokiu būdu siekiama sumažinti galimybę BEO sanitarinės apsaugos zonoje kitą veiklą vykdančiam asmeniui sutrikdyti licencijos turėtojo, kaip jis apibrėžtas Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatyme, valdomo BEO veiklą, tai yra trukdyti užtikrinti branduolinės saugos, radiacinės saugos, BEO, BEO aikštelės, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinės saugos (toliau – fizinė sauga) ir avarinės parengties reikalavimų vykdymą ir (ar) vykdyti BEO statybos, eksploatavimo, eksploatavimo nutraukimo, radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir (ar) transportavimo darbus (tai yra trukdyti tenkinti viešąjį interesą).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro sprendimu², Lietuvos Respublikos teritorijoje esančių visų BEO valdytoja – valstybės įmonė Ignalinos atominė elektrinė (toliau – IAE, įmonė) planuojamoms apšvitos situacijoms nustatė darbuotojams apribotą dozę, kurios dydis (suminė apšvitos dozė) negali viršyti 18 mSv/metus. Pažymėtina, kad BEO valdančios įmonės darbuotojų maksimali apšvitos dozė 2018–2020 m. buvo 16,22 mSv per metus, o į atmosferą pašalintų radionuklidų (su H-3, C-14) aktyvumas – $1,11 \times 10^{11}$ Bq per metus (0,3 proc. nuo maksimalios leidžiamos reikšmės $3,8 \times 10^{13}$ Bq per metus), į vandenį pašalintų radionuklidų aktyvumas – $8,6 \times 10^{10}$ Bq per metus (0,6 proc. nuo maksimalios leidžiamos reikšmės $1,5 \times 10^{13}$ Bq per metus), tai yra faktinės saugos rodiklių reikšmės buvo daug mažesnės už maksimalias leidžiamas reikšmes. Pastebėtina, kad, įmonei tęsiant Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo veiklą³, artimiausiais metais planuojami labai radioaktyviomis medžiagomis užterštų įrenginių (pavyzdžiui, reaktoriaus ir reaktorių sistemų) išmontavimo darbai ir radioaktyviųjų atliekų transportavimas, todėl kyla rizika, kad asmenys, BEO sanitarinės apsaugos zonose vykdančios kitą veiklą, gali patirti gyventojams nustatytą apribotą dozę (0,2 mSv per metus) viršijančią apšvitą dėl radioaktyviųjų medžiagų išmetimo į aplinką iš BEO ir tiesiogiai nuo BEO. Pavyzdžiui, esant tokiai situacijai, kai kelių BEO sanitarinės apsaugos zonose asmuo vykdo kitą veiklą arti šių BEO ir radioaktyviųjų atliekų transportavimo kelių. Siekiant apsaugoti kitoje veikloje dalyvaujančių

¹ Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2018 m. gegužės 24 d. nutarimas Nr. KT12-N7/2018 „Dėl Lietuvos Respublikos žuvininkystės įstatymo 142 straipsnio (2014 m. kovo 13 d. redakcija) 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“.

² Lietuvos higienos normos HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 663 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 73:2018 „Pagrindinės radiacinės saugos normos“ patvirtinimo“, IV skyriaus trečiasis skirsnis.

³ Vadovaujantis Galutiniu Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. 1-248 „Dėl Galutinio Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo plano patvirtinimo“, Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimą planuojama vykdyti iki 2038 m.

gyventojų sveikatą, siūloma taikyti gyventojų radiacinę saugą užtikrinančią priemonę⁴ – stabdyti kitą veiklą BEO sanitarinės apsaugos zonoje, jeigu paaiškėtų, kad kitoje veikloje dalyvaujančių gyventojų apšvitos dozės gali viršyti sveikatos apsaugos ministro gyventojams nustatytą apribotąją dozę.

Manytina, kad dėl išvardytų priežasčių būtų tikslinga papildyti BEO sanitarinės apsaugos zonoje draudžiamų vykdyti veiklų sąrašą, pagal kurį būtų sumažinta galimybė žmonėms ilgesnį laiką būti BEO sanitarinės apsaugos zonoje, tai yra būtų uždrausta statyti ir (ar) įrengti sporto, žaidimų aikštes, stadionus, turgavietes, lauko teatrus ir kitus viešam susibūrimui skirtus inžinerinius statinius ir įrenginius, įrengti turistines stovyklavietes, taip pat statyti ir laikyti vagonėlius, kilnojamuosius namelius, kemperius, palapines, steigti laisvasias ekonomines zonas ir pramonės parkus, organizuoti kitą veiklą ir renginius, susijusius su žmonių susibūrimu.

Iki 2020 m. sausio 1 d.⁵ BEO sanitarinės apsaugos zonoje buvo draudžiama su BEO eksploatavimu, eksploatavimo nutraukimu ar priežiūra nesusijusi veikla, statinių ir įrenginių statyba, išskyrus kitų naujų BEO statybą, su jų eksploatavimu, eksploatavimo nutraukimu ir priežiūra susijusią veiklą ir jų eksploatavimui ar eksploatavimo nutraukimui reikalingų statinių ir įrenginių statybą. Žemė, miškai ir vandens telkiniai, esantys sanitarinės apsaugos zonoje, teisės aktų nustatyta tvarka galėjo būti naudojami kitai ūkinei komercinei veiklai tik gavus visų atitinkamoje teritorijoje veiklą vykdančių licencijų turėtojų rašytinį sutikimą ir suderinus su Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Valstybine atominės energetikos saugos inspekcija (toliau – VATESI) ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija. Nuo 2020 m. sausio 1 d.⁶, prieš pradėdant BEO sanitarinės apsaugos zonoje vykdyti kitą veiklą, kuri nėra draudžiama, ją vykdančias asmuo privalo gauti visų BEO sanitarinės apsaugos zonoje veiklą vykdančių licencijų turėtojų ir Radiacinės saugos centro (toliau – RSC) pritarimus šiai veiklai.

Šiuo metu BEO sanitarinės apsaugos zonose esantys žemės sklypai valdomi skirtingų subjektų nuosavybės, nuomos ir patikėjimo teisės pagrindais. Tik dalis šių subjektų BEO sanitarinės apsaugos zonose vykdo veiklą (turimais duomenimis, 8 kitos veiklos vykdytojai). Joks subjektas iki 2020 metų nebuvo kreipęsis ir (ar) gavęs licencijos turėtojo sutikimo ir Sveikatos apsaugos ministerijos, Aplinkos ministerijos ir VATESI suderinimo ar nuo 2020 metų licencijos turėtojo ir RSC pritarimo numatomai ar vykdomai veiklai. Be to, jokie įstaigai ar institucijai nepavesta patikrinti, ar yra vykdomos anksčiau nurodytų teisės aktų nuostatos. Toks aiškus teisinio reglamentavimo nebuvimas, kai jokie įstaigai ar institucijai nesuteikta teisė kontroliuoti (patikrinti), ar BEO sanitarinės apsaugos zonose veiklai vykdyti yra gauti atitinkamų įmonių, įstaigų ar institucijų pritarimai, ar nepasikeitė veikla, kuriai vykdyti buvo gauti atitinkamų įmonių, įstaigų ar institucijų pritarimai, kai joks įstatymas nenumato atvejų, kada BEO sanitarinės apsaugos zonose turi būti stabdoma kita veikla, padidina riziką, kad dėl kitos veiklos BEO sanitarinės apsaugos zonoje sąlygų nesilaikymo gali būti apribota ar sutrikdyta licencijos turėtojo veikla, dėl ko būtų viršytas planuojamas IAE, kaip BEO, eksploatavimo nutraukimo finansavimo iš Europos Sąjungos ir valstybės lėšų poreikis ir darbų vykdymo terminas.

Siekiant sumažinti riziką kitą veiklą vykdančiam asmeniui sutrikdyti licencijos turėtojo valdomų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių⁷ BEO veiklą ir (ar) padidinti BEO eksploatavimo ir (ar) eksploatavimo nutraukimo, radioaktyviųjų atliekų tvarkymo kainą ir laikotarpį, įstatymų projektais siūloma:

1) BEO sanitarinės apsaugos zonoje uždrausti gaminti, apdoroti, sandėliuoti ir laikyti pavojingąsias chemines medžiagas ir cheminius mišinius, pavojingąsias atliekas, išskyrus licencijos

⁴ Lietuvos Respublikos branduolinės saugos įstatymo 3 straipsnio 1 dalies 6 punkte įtvirtinta nuostata, numatanti, kad „branduolinės saugos priemonės turi užtikrinti kiek įmanoma mažesnę riziką, kad bet kuris žmogus bus paveiktas jonizuojančiosios spinduliuotės ir dėl to patirs žalą; jonizuojančiosios spinduliuotės poveikis turi būti kiek galima mažesnis ir nevirsyti Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytų ribinių dozių“.

⁵ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos branduolinės energijos įstatymo 28 straipsniu.

⁶ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 53 straipsniu.

⁷ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymo 1 priedo 1 punktu ir 4 priedo 1 punktu, IAE yra įtraukta į Pirmos kategorijos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių sąrašą, o IAE valdomi BEO, išskyrus Maišiagalos radioaktyviųjų atliekų saugyklą, yra įtraukti į Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašą.

turėtojo veiklai reikalingas pavojingąsias chemines medžiagas ir cheminius mišinius, ir (ar) licencijos turėtojo veikloje susidaranti pavojingąsias chemines medžiagas ir cheminius mišinius, pavojingąsias atliekas; vykdyti sprogdinimo darbus; žemės juostoje iki 50 metrų atstumu nuo BEO aikštelės sodinti želdinius, įveisti miškus, parkus, medelynus, pramoninius sodus, taip pat statyti statinius ir įrengti įrenginius, kurie galėtų būti panaudoti siekiant neteisėtai patekti į saugomą zoną, kaip ji apibrėžta Branduolinės energijos įstatymo 2 straipsnio 37 dalyje, pro fizinį barjerą arba jį apeiti; vykdyti veiklą, galinčią sutrikdyti BEO veiklą, vykdyti kitą draudžiamųjų veiklų sąrašė nenurodytą veiklą, energetikos ministro ir VATESI viršininko nustatyta tvarka negavus VATESI pritarimo kitai veiklai.

2) BEO sanitarinės apsaugos zonoje uždrausti veiksmus, reikalingus kitai veiklai pradėti (statyti, rekonstruoti, kapitališkai remontuoti, griauti statinius, tiesti inžinerinius tinklus; keisti statinių paskirtį; vykdyti kasybos, žemės kasimo (lyginimo) darbus, tiesioginius žemės gelmių geologinius tyrimus; įrengti vaizdo ir kitas stebėjimo sistemas), kol Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, energetikos ministro ir VATESI viršininko nustatyta tvarka nebus gautas VATESI pritarimas statinio projektui ir kitai veiklai.

3) Suteikti VATESI teisę patikrinti statinių, patenkančių į BEO sanitarinės apsaugos zoną, projektus, siekiant nustatyti, ar kitai veiklai vykdyti yra gautas VATESI pritarimas.

4) Suteikti VATESI teisę BEO sanitarinės apsaugos zonoje patikrinti kitą veiklą ir veiksmus, reikalingus šiai veiklai pradėti, siekiant nustatyti, ar veiklai vykdyti yra gautas VATESI pritarimas, ar nepasikeitė veikla, kuriai vykdyti buvo gautas VATESI pritarimas.

5) Suteikti VATESI teisę sustabdyti arba atšaukti pritarimą vykdyti kitą veiklą BEO sanitarinės apsaugos zonoje BEO įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai, paaiškėjus, kad kita veikla trikdo BEO veiklą, taip pat paaiškėjus, kad pasikeitė veikla, kuriai buvo gautas VATESI pritarimas, ir dėl šių pasikeitimų turi būti gautas naujas VATESI pritarimas, ir (ar) kitą veiklą, kuriai buvo gautas VATESI pritarimas, vykdomas asmuo BEO sanitarinės apsaugos zonoje vykdo kitą veiklą, kuriai nebuvo gautas VATESI pritarimas.

6) Įpareigoti kitą veiklą vykdančią asmenį per 3 darbo dienas nuo pranešimo apie tai, kad VATESI sustabdė ar atšaukė pritarimą vykdyti kitą veiklą, gavimo dienos, jeigu pranešime nenustatyta kitaip, sustabdyti veiklą BEO sanitarinės apsaugos zonoje, neatlyginant veiklą vykdančio asmens patirtų nuostolių dėl veiklos sustabdymo, išskyrus atvejus, kai VATESI sustabdė ar atšaukė pritarimą vykdyti kitą veiklą BEO įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai. Tokiais atvejais valstybės parama už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai, teikiama vadovaujantis Vyriausybės nustatyta tvarka.

7) Suteikti VATESI teisę patikrinti, kaip kitą veiklą vykdomas asmuo vykdo reikalavimą sustabdyti kitą veiklą.

Be jau nurodytų motyvų, 4–6 punktuose nurodytomis nuostatomis planuojama numatyti, kad BEO sanitarinės apsaugos zonose prioritetas teikiamas licencijos turėtojo vykdomai veiklai, dėl kurios buvo nustatyta sanitarinės apsaugos zona, ir sumažinti tikimybę kitą veiklą vykdančiam asmeniui priimti neapgalvotus sprendimus dėl veiklos vykdymo ir (ar) plėtos BEO sanitarinės apsaugos zonose.

8) Suteikti VATESI pareigūnams teisę pradėti administracinių nusižengimų, susijusių su ūkinės ir (ar) kitokios veiklos vykdymu, neturint Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme numatyto pritarimo, suteikiančio teisę BEO sanitarinės apsaugos zonoje vykdyti kitą veiklą, ir su VATESI reikalavimo per Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytą terminą BEO sanitarinės apsaugos zonoje sustabdyti kitą veiklą nevykdymu, teiseną, atlikti šių nusižengimų tyrimą ir surašyti šių nusižengimų protokolus.

Taip pat siekiant, kad šiuo metu kitą veiklą BEO sanitarinės apsaugos zonoje vykdomas asmuo nustotų ignoruoti reikalavimą⁸ gauti licencijos turėtojų ir RSC pritarimus kitai veiklai, siūlytina nustatyti, kad, priėmus Įstatymų projektus ir jiems įsigaliojus, BEO sanitarinės apsaugos zonoje vykdoma kita veikla, kuriai nėra gauti BEO sanitarinės apsaugos zonoje veiklą vykdančių licencijų turėtojų ir RSC pritarimai ir nėra pradėtos prašymų šioms pritarimams gauti nagrinėjimo

⁸ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 53 straipsniu.

procedūros, turi būti sustabdyta nuo Įstatymų projektų įsigaliojimo dienos.

Pastebėtina, kad valstybės įmonei gali būti suteikiami tik tokie įgaliojimai⁹, kaip priimti administracinius sprendimus ir (ar) teikti administracines paslaugas, ir tik tais atvejais, kai objektyviai pagrindžiama, kad nėra valstybės institucijų ar įstaigų, kurioms šie įgaliojimai gali būti suteikti, ir kai tokie įgaliojimai yra tiesiogiai susiję su tos valstybės įmonės veiklos tikslais. Viešojo administravimo srities funkcija, kaip teisės aktų ir administracinių sprendimų įgyvendinimo ir laikymosi priežiūra, valstybės įmonei negali būti pavesta. Be to, manytina, kad situacija, kai vienam ūkio subjektui suteikiami administraciniai įgaliojimai kito ūkio subjekto atžvilgiu, yra ydinga antikorupcinio požiūriu ir sudaro sąlygas galimam piktnaudžiavimui bei nepagrįstam pasipelnymui. Atsižvelgdami į tai, kad VATESI, kaip branduolinės energetikos srities veiklos su jonizuojančiosios spinduliuotės šaltiniais valstybinį reglamentavimą ir priežiūrą vykdančiai savarankiškai valstybės įstaigai, yra pavesta¹⁰ teikti ūkio subjektams metodinę pagalbą, prižiūrėti, kaip ūkio subjektai laikosi įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų reikalavimų, kontroliuoti, ar tinkamai tuos reikalavimus vykdo, ir įgyvendinti kitas priemones, užtikrinančias tinkamą teisės aktų reikalavimų laikymąsi ir mažinančias galimų pažeidimų, siūlome papildomai VATESI, o ne licencijos turėtojui (IAE), numatyti funkcijas energetikos ministro ir VATESI viršininko nustatyta tvarka:

1) pritarti ar nepritarti kitos veiklos BEO sanitarinės apsaugos zonose vykdymui, tai yra įsitikinti, ar kita veikla nesutrikdys BEO veiklos (*atkreiptinas dėmesys, kad šiai funkcijai atlikti VATESI turės gauti licencijos turėtojo (IAE) energetikos ministro ir VATESI viršininko nustatyta tvarka atlikto vertinimo ataskaitą apie tai, ar kita veikla nesutrikdys BEO veiklos*);

2) atlikti kitos veiklos ir veiksmų, reikalingų šiai veiklai pradėti, patikrinimus, siekiant nustatyti, ar veiklai vykdyti yra gautas VATESI pritarimas, ar nepasikeitė veikla, kuriai vykdyti buvo gautas VATESI pritarimas (*šiai funkcijai vykdyti planuojama, kad VATESI pasitelks ir licencijos turėtojo (IAE) atstovus kaip ekspertus*);

3) atlikti kitos veiklos patikrinimus, siekiant nustatyti, ar kitos veiklos vykdytojas vykdo reikalavimą sustabdyti kitą veiklą;

4) taikyti poveikio priemones: stabdyti ar atšaukti pritarimus kitos veiklos vykdymui, tirti administracinius nusižengimus, kartu su licencijos turėtoju kreiptis į teisėsaugos institucijas dėl Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatų nesilaikymo ir kt.

Atsižvelgiant į tai, kad VATESI sprendimo (pritarti ar nepritarti kitos veiklos vykdymui) priėmimas ir licencijos turėtojo (IAE) atlikto vertinimo ataskaitos apie tai, ar kita veikla nesutrikdys BEO veiklos, parengimas pareikalaus kitą veiklą vykdančio asmens pateiktų duomenų išsamios analizės, šių duomenų pagrindu naujų dokumentų parengimo (pvz., saugos vertinimo ataskaitos), manytina, kad VATESI ir licencijos turėtojo paslaugos turi būti atlygintos.

Vadovaujantis Branduolinės saugos įstatymo 32 straipsniu, Sveikatos apsaugos ministerija ir VATESI derina IAE radionuklidų išmetimo į aplinką planą, kuris parengiamas taip, kad nebūtų viršijamos gyventojams nustatytos apribotosios dozės (0,2 mSv per metus). IAE kiekvieną mėnesį tam tikroms įstaigoms (VATESI, RSC), Visagino savivaldybei) pateikia informaciją apie radioaktyviųjų medžiagų patekimą iš IAE į aplinką. Kartą per metus IAE rengia radiacinio aplinkos monitoringo ataskaitą, kurioje pateikiamos gyventojų gaunamos apšvitos dozės iš įvairių šaltinių (oro, vandens, maisto produktų), taip pat ir nuo IAE išmetimų ir išleidimų, todėl siūloma atsisakyti Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytų perteklinių nuostatų, susijusių su pavedimu RSC priimti sprendimą dėl pritarimo vykdyti kitą veiklą BEO sanitarinės apsaugos zonoje ir RSC pateikti papildomą sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka atliktą kitoje veikloje dalyvaujančių gyventojų apšvitos dozių vertinimą.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

⁹ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 5 straipsnio 2 dalies 4 punktu.

¹⁰ Vadovaujantis Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 21 d. nutarimu Nr. 1406 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos nuostatų patvirtinimo“, 9.18 papunkčiu.

Įstatymų projektus parengė Energetikos ministerijos Branduolinės energetikos politikos grupė (vedėja Asta Žalnierūtė, tel. 8 670 50 214, el. p. asta.zalnierute@enmin.lt, tiesioginė rengėja – patarėja Patricija Ceiko, tel. 8 645 06 578, el. p. patricija.ceiko@enmin.lt).

3. Šiuo metu galiojantis Įstatymų projektuose aptartų teisinių santykių reglamentavimas

Dėl BEO sanitarinės apsaugos zonose draudžiamų veiklų

Šiuo metu pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 53 straipsnį:

BEO sanitarinės apsaugos zonose draudžiama:

1) statyti sodo namus, gyvenamosios, viešbučių, kultūros paskirties pastatus, bendrojo ugdymo, profesinių, aukštųjų mokyklų, vaikų darželių, lopšelių mokslo paskirties pastatus, skirtus švietimo reikmėms, kitus mokslo paskirties pastatus, skirtus neformaliajam švietimui, poilsio, gydymo, sporto ir religinės paskirties pastatus, specialiosios paskirties pastatus, susijusius su apgyvendinimu (kareivinių pastatus, laisvės atėmimo vietų įstaigos pastatus);

2) įrengti 1 punkte nurodytos paskirties patalpas kitos paskirties statiniuose ir (ar) rekonstruojant arba remontuojant statinius;

3) keisti statinių ir (ar) patalpų paskirtį į 1 punkte nurodytą paskirtį;

4) planuoti teritorijas rekreacijai ir 1 punkte nurodytos paskirties objektų statybai, išskyrus atvejus, kai šie objektai naudojami tik ūkininko ar įmonės, vykdančios veiklą sanitarinės apsaugos zonose leistinos paskirties pastatuose (patalpose), ūkinės veiklos ir (ar) darbuotojų saugos ir sveikatos reikmėms;

5) auginti augalus ir gyvulius ar kitus gyvūnus maisto produktų, farmacijos produktų, kūno priežiūros ir kosmetikos priemonių gamybai;

6) rinkti ir naudoti miškų, vandens telkinių gėrybes pramoniniu būdu komerciniais tikslais;

7) gaminti ir sandėliuoti sprogiasias medžiagas;

8) gaminti ir sandėliuoti ginklus ir šaudmenis, išskyrus ginklų ir šaudmenų, skirtų krašto apsaugai, valstybės sienos apsaugai bei BEO fizinei saugai užtikrinti, laikymą;

9) gaminti ir bandyti skraidančius aparatus;

10) BEO riboto patekimo zonos (kaip apibrėžta Branduolinės energijos įstatyme) dalyje, esančioje 50 metrų atstumu nuo BEO, kuriame branduolinė energija naudojama elektros ir (ar) šilumos energijos gamybai, kuriame yra saugomas panaudotas branduolinis kuras ir (ar) kuriame yra labai radioaktyvios atliekos – statyti, rekonstruoti statinius, įrengti įrenginius, keisti statinių paskirtį, sodinti želdinius (išskyrus žolinius augalus), įveisti miškus, parkus, medelynus, pramoninius sodus.

Dėl BEO sanitarinės apsaugos zonose leidžiamų veiklų

1) BEO sanitarinės apsaugos zonoje galima kita įstatymų leidžiama veikla, nesusijusi su BEO statyba, eksploatavimu, eksploatavimo nutraukimu ar uždarytų radioaktyviųjų atliekų atliekynų priežiūra, tik gavus energetikos ministro, sveikatos apsaugos ministro, VATESI nustatyta tvarka visų BEO sanitarinės apsaugos zonoje veiklą vykdančių licencijų turėtojų ir RSC pritarimus numatomai veiklai.

2) RSC nepritaria 1 punkte nurodytai numatomai veiklai, jeigu, pateikus sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka atliktą 1 punkte nurodytoje veikloje dalyvaujančių gyventojų apšvitos dozių vertinimą, nustatoma, kad jų gaunamos apšvitos dozės gali viršyti sveikatos apsaugos ministro gyventojams nustatytas apribotąsias dozes; licencijos turėtojas – jeigu 1 punkte nurodyta veikla sutrikdys BEO veiklą, trukdys užtikrinti branduolinės, radiacinės, fizinės saugos ir avarinės parengties reikalavimus ir (ar) vykdyti BEO statybos ir griovimo, radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo darbus. Licencijos turėtojas pritaria 1 punkte nurodytai numatomai veiklai tik gavęs VATESI sutikimą. VATESI sutinka dėl licencijos turėtojo pritarimo tik įsitikinusi, kad bus užtikrintas branduolinės, radiacinės ir fizinės saugos bei avarinės parengties reikalavimų įgyvendinimas, o tais atvejais, kai šioms reikalavimams įgyvendinti būtinos kompensavimo priemonės, – kad šios priemonės įdiegtos.

4. Siūlomos naujos teisinio reglamentavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Įstatymų projektų tikslams pasiekti siūloma:

1. Papildomai BEO sanitarinės apsaugos zonoje uždrausti tokias veiklas:

1) steigti laisvasias ekonomines zonas ir pramonės parkus;
2) statyti ir (ar) įrengti sporto, žaidimų aikštes, stadionus, turgavietes, lauko teatrus ir kitus viešam susibūrimui skirtus inžinerinius statinius ir įrenginius;

3) įrengti turistines stovyklavietes, taip pat statyti ir laikyti vagonėlius, kilnojamuosius namelius, kempingus, palapines ir medžioklės bokštėlius;

4) organizuoti viešus renginius, išskyrus renginius, kuriuos savo veiklos pagrindu organizuoja licencijos turėtojas ar kitas pritarimą verstis veikla BEO sanitarinės apsaugos zonoje turintis asmuo arba kitų teisės aktų pagrindu teisėtai BEO sanitarinės apsaugos zonoje veiklą vykdomas subjektas;

5) gaminti, apdoroti, sandėliuoti ir laikyti pavojingąsias chemines medžiagas ir cheminius mišinius, pavojingąsias atliekas, išskyrus licencijos turėtojo veiklai reikalingas pavojingąsias chemines medžiagas ir cheminius mišinius, ir (ar) licencijos turėtojo veikloje susidaranti pavojingąsias chemines medžiagas ir cheminius mišinius, pavojingąsias atliekas;

6) gaminti ir sandėliuoti ginklus ir šaudmenis, išskyrus ginklų ir šaudmenų, skirtų krašto apsaugai, valstybės sienos apsaugai bei fizinei saugai užtikrinti, laikymą;

7) vykdyti sprogdinimo darbus;

8) žemės juostoje iki 50 metrų atstumu nuo BEO aikštelės sodinti želdinius, įveisti miškus, parkus, medelynus, pramoninius sodus, taip pat statyti statinius ir įrengti įrenginius, kurie galėtų būti panaudoti siekiant neteisėtai patekti į saugomą zoną, kaip ji apibrėžta Branduolinės energijos įstatymo 2 straipsnio 37 dalyje, pro fizinį barjerą arba jį apeiti. Šios žemės juostos plotį, ne didesnį kaip 50 metrų, konkrečiam branduolinės energetikos objektui, atsižvelgdama į branduolinės energetikos objekto charakteristikas – saugomos zonos perimetro fizinio barjero aukštį, saugomos zonos perimetrą sudarantių statinių ir (arba) pastatų konstrukcijų savybes, branduolinės energetikos objekto aikštelėje esančių įrenginių ir įrangos atstumą iki saugomos zonos perimetro, galimas radiologines pasekmes branduolinės energetikos objekto užpuolimo atveju – nustato VATESI ir viešai paskelbia savo tinklalapyje;

9) vykdyti kitą prieš tai draudžiamųjų veiklų sąraše nenurodytą veiklą, nesusijusią su BEO statyba, eksploatavimu, eksploatavimo nutraukimu, radioaktyviųjų atliekų tvarkymu ir (ar) transportavimu, ir (ar) galinčią sutrikdyti BEO veiklą, energetikos ministro ir VATESI viršininko nustatyta tvarka negavus VATESI pritarimo veiklai. Veikla galinti sutrikdyti branduolinės energetikos objekto veiklą yra veikla galinti trukdyti užtikrinti branduolinės saugos, radiacinės saugos, BEO, BEO aikštelės, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinės saugos ir avarinės parengties reikalavimų vykdymą ir (ar) vykdyti branduolinės energetikos objekto statybos, eksploatavimo, eksploatavimo nutraukimo, radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir (ar) transportavimo darbus.

2. Nustatyti, kad negavus VATESI pritarimo statinio projektui ir kitai veiklai, BEO sanitarinės apsaugos zonoje draudžiama atlikti veiksmus, reikalingus kitai veiklai pradėti:

1) statyti, rekonstruoti, kapitališkai remontuoti, griauti statinius, tiesti inžinerinius tinklus;

2) keisti statinių paskirtį;

3) vykdyti kasybos, žemės kasimo (lyginimo) darbus, tiesioginius žemės gelmių geologinius tyrimus;

4) įrengti vaizdo ir kitas stebėjimo sistemas.

3. Numatyti, kad VATESI, prieš priimdama sprendimą pritarti ar nepritarti kitai veiklai, turi gauti licencijos turėtojo energetikos ministro ir VATESI viršininko nustatyta tvarka atlikto vertinimo ataskaitą apie tai, ar kita veikla nesutrikdys BEO veiklos.

4. Pavesti VATESI tikrinti statinių, patenkančių į BEO sanitarinės apsaugos zoną, projektus. Tikrinama, ar energetikos ministro ir VATESI viršininko nustatyta tvarka yra gautas Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos pritarimas kitai veiklai vykdyti.

5. Nustatyti, kad už VATESI sprendimo pritarti ar nepritarti kitai veiklai priėmimą ir pateikimą turi būti mokama nustatyto dydžio valstybės rinkliava, o už licencijos turėtojo paslaugos, vertinant, ar kita veikla nesutrikdys BEO veiklos, atlikimą turi būti mokama energetikos ministro nustatyta kaina.

6. Įtvirtinti, kad VATESI, gavusi informacijos apie tai, kad BEO sanitarinės apsaugos zonoje vykdoma kita veikla, kuriai galimai nebuvo gautas VATESI pritarimas (ar iki Įstatymų projektų įsigaliojimo licencijos turėtojo ir RSC pritarimai), arba vykdomi veiksmai, reikalingi kitai veiklai, kuriai galimai nebuvo gautas VATESI pritarimas, pradėti, turi teisę BEO sanitarinės apsaugos zonoje atlikti kitos veiklos ir veiksmų, reikalingų šiai veiklai pradėti, patikrinimus, siekdama nustatyti, ar kitai veiklai vykdyti yra gautas VATESI pritarimas (ar iki Įstatymų projektų įsigaliojimo licencijos turėtojo ir RSC pritarimai, ar yra pradėtos prašymų šiems pritarimams gauti nagrinėjimo procedūros), ar nepasikeitė veikla, kuriai vykdyti buvo gautas VATESI pritarimas (ar iki Įstatymų projektų įsigaliojimo licencijos turėtojo ir RSC pritarimai).

7. Įgalinti VATESI energetikos ministro ir VATESI viršininko nustatyta tvarka sustabdyti arba atšaukti savo pritarimą (taip pat įgalinti VATESI sustabdyti arba atšaukti iki Įstatymų projektų įsigaliojimo išduotus licencijos turėtojo ir RSC pritarimus) vykdyti kitą veiklą BEO įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai, paaiškėjus, kad kita veikla trikdo BEO veiklą, taip pat paaiškėjus, kad pasikeitė kita veikla, kuriai buvo gautas VATESI pritarimas (ar iki Įstatymų projektų įsigaliojimo licencijos turėtojo ir RSC pritarimai), ir dėl šių pasikeitimų turi būti gautas naujas VATESI pritarimas, ir (ar) kitą veiklą, kuriai buvo gautas VATESI pritarimas (ar iki Įstatymų projektų įsigaliojimo licencijos turėtojo ir RSC pritarimai), vykdomas asmuo BEO sanitarinės apsaugos zonoje vykdo kitą veiklą, kuriai nebuvo gautas VATESI pritarimas.

8. Nustatyti, kad kitą veiklą vykdomas asmuo per 3 darbo dienas nuo pranešimo apie tai, kad VATESI sustabdė ar atšaukė savo pritarimą (ar iki Įstatymų projektų įsigaliojimo išduotus licencijos turėtojo ir RSC pritarimus) vykdyti kitą veiklą, gavimo dienos, jeigu pranešime nenustatyta kitaip, privalo sustabdyti veiklą BEO sanitarinės apsaugos zonoje. Veiklą vykdančio asmens patirti nuostoliai dėl veiklos sustabdymo neatlyginami, išskyrus atvejus, kai VATESI sustabdė ar atšaukė pritarimą (ar iki Įstatymų projektų įsigaliojimo išduotus licencijos turėtojo ir RSC pritarimus) vykdyti kitą veiklą BEO įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai. Tokiais atvejais valstybės parama už žalą, patirtą dėl ekstremaliosios situacijos, įvykus branduolinei ar radiologinei avarijai, teikiama vadovaujantis Vyriausybės nustatyta tvarka.

9. Įtvirtinti, kad, jeigu Įstatymų projektams įsigaliojus BEO sanitarinės apsaugos zonoje bus vykdoma veikla, kuriai nėra gauti BEO sanitarinės apsaugos zonoje veiklą vykdančių licencijų turėtojų ir RSC pritarimai ir nėra pradėtos prašymų šiems pritarimams gauti nagrinėjimo procedūros, ši veikla turės būti sustabdyta nuo Įstatymų projektų įsigaliojimo dienos.

10. Įgalinti VATESI patikrinti, kaip kitą veiklą vykdomas asmuo vykdo 7 ir 8 punktuose nurodytus reikalavimus sustabdyti veiklą.

11. Leisti, kad iki Įstatymų projektų įsigaliojimo pradėtos prašymų BEO sanitarinės apsaugos zonoje veiklą vykdančių licencijų turėtojų ir RSC pritarimams numatomai veiklai vykdyti nagrinėjimo procedūros būtų tęsiamos pagal iki Įstatymų projektų įsigaliojimo galiojusias energetikos ministro, sveikatos apsaugos ministro ir VATESI viršininko nustatytas tvarkos nuostatas.

12. Suteikti VATESI pareigūnams teisę pradėti administracinių nusižengimų, susijusių su ūkinės ir (ar) kitokios veiklos vykdymu, neturint Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme numatyto pritarimo, suteikiančio teisę BEO sanitarinės apsaugos zonoje vykdyti kitą veiklą, ir su VATESI reikalavimo per Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme nustatytą terminą BEO sanitarinės apsaugos zonoje sustabdyti kitą veiklą nevykdymu, teiseną, atlikti šių nusižengimų tyrimą ir surašyti šių nusižengimų protokolus.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant Įstatymų projektus toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 1 dalyje. Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai kriminogeninei situacijai ir korupcijai neigiamos įtakos neturės.

Šiuo metu vienam ūkio subjektui (licencijos turėtojui) yra suteikti administraciniai įgaliojimai kito ūkio subjekto atžvilgiu ir tai sudaro sąlygas galimam piktnaudžiavimui bei nepagrįstam pasipelnymui. Įstatymų projektais siūloma iš licencijos turėtojo atimti administracinius įgaliojimus ir suteikti juos valstybės įstaigai VATESI, taip sumažinant korupcijos pasireiškimo tikimybę.

7. Įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Atsižvelgiant į tai, kad sanitarinės apsaugos zona yra aplink stacionarų taršos šaltinį esanti teritorija, kurioje dėl galimo neigiamo planuojamos ar vykdomos ūkinės veiklos poveikio visuomenės sveikatai galioja Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu nustatytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, kad vienas iš sanitarinės apsaugos zonos nustatymo tikslų yra apsaugoti visuomenės sveikatą nuo ūkinės veiklos keliamų visuomenės sveikatai darančių įtaką veiksnių galimo neigiamo poveikio arba sumažinti šio poveikio riziką, kad šioje zonoje kitą veiklą vykdančias asmuo neturi trikdyti IAE veiklos, dėl kurios ši zona yra nustatyta, kad IAE daugiau kaip 99 proc. veiklos sudaro specialiųjų įpareigojimų¹¹ vykdymas, manytina, kad Įstatymų projektai neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektais siūlomos nuostatos neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, priimti naujų įstatymų, keisti ar pripažinti netekusiais galios jau galiojančių įstatymų nereikės.

10. Įstatymų projektų rengimas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose nepateikiama sąvokų ir nėra sąvokas įvardijančių terminų, todėl Įstatymų projektai nevertintini Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymų projektai neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai – kas ir kada juos turėtų priimti

Lietuvos Respublikos Vyriausybė iki 2024 m. balandžio 30 d. turi atnaujinti:

1) Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos nuostatus, patvirtintus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 21 d. nutarimu Nr. 1406 „Dėl Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos nuostatų patvirtinimo“;

2) Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašą ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisykles, patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimu

¹¹ Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 23 straipsnio 5 dalies 15 punktu, specialieji įpareigojimai suprantami kaip įmonės funkcijos, kurias ji įpareigota atlikti pagal įstatymus ar Vyriausybės nutarimus, kad būtų užtikrintas konkrečių socialinių, strateginių ir politinių valstybės tikslų įgyvendinimas.

Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“;

3) Kompensacijų dėl nuostolių, patiriamų dėl specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymo, kai šie nuostoliai mokami iš savivaldybės valdomų juridinių asmenų lėšų, apskaičiavimo ir išmokėjimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. 1248 „Dėl Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo įgyvendinimo“.

Energetikos ministras, sveikatos apsaugos ministras ir VATESI viršininkas iki 2024 m. balandžio 30 d. turi pripažinti netekusiu galios energetikos ministro, sveikatos apsaugos ministro ir VATESI viršininko 2020 m. spalio 21 d. įsakymą Nr. 1-345/V-2322/22.3-200 „Dėl Pritarimų branduolinės energetikos objekto sanitarinės apsaugos zonoje vykdyti kitą įstatymų leidžiamą veiklą gavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Energetikos ministras ir VATESI viršininkas iki 2024 m. balandžio 30 d. turi patvirtinti Pritarimo branduolinės energetikos objekto sanitarinės apsaugos zonoje vykdyti veiklą gavimo tvarkos aprašą.

Energetikos ministras iki 2024 m. balandžio 30 d. turi nustatyti licencijos turėtojo paslaugos, vertinant, ar kita veikla nesutrikdys BEO veiklos, atlikimo kainą.

VATESI viršininkas iki 2024 m. balandžio 30 d. turi atnaujinti:

1) Branduolinės saugos reikalavimus BSR-1.1.3-2016 „Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos patikrinimai“, patvirtintus Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2011 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 22.3-82 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.1.3-2016 „Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos patikrinimai“ patvirtinimo“;

2) Branduolinės saugos reikalavimus BSR-1.1.4-2017 „Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos poveikio priemonių taikymo tvarkos aprašas“, patvirtintus Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2011 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 22.3-106 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.1.4-2017 „Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos poveikio priemonių taikymo tvarkos aprašas“ patvirtinimo“;

3) Branduolinės saugos reikalavimus BSR-1.6.1-2019 „Branduolinės energetikos objektų, branduolinės energetikos objektų aikštelių, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinė sauga“, patvirtintus Valstybinės atominės energetikos saugos inspekcijos viršininko 2012 m. balandžio 4 d. įsakymu Nr. 22.3-37 „Dėl Branduolinės saugos reikalavimų BSR-1.6.1-2019 „Branduolinės energetikos objektų, branduolinės energetikos objektų aikštelių, branduolinių ir branduolinio kuro ciklo medžiagų fizinė sauga“ patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymų projektams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymų projektų nuostatomis įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondo lėšų nereikės.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados
Specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminių žodžių, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Papildomi Įstatymų projektų pagrindimai ir paaiškinimai nėra reikalingi.